

ZAHARTZE AKTIBO ETA OSASUNGARRIRAKO ZERBITZU BERRITZAILEAK

[Eskualde barruko edo eskualdeen arteko garraio egokitua]

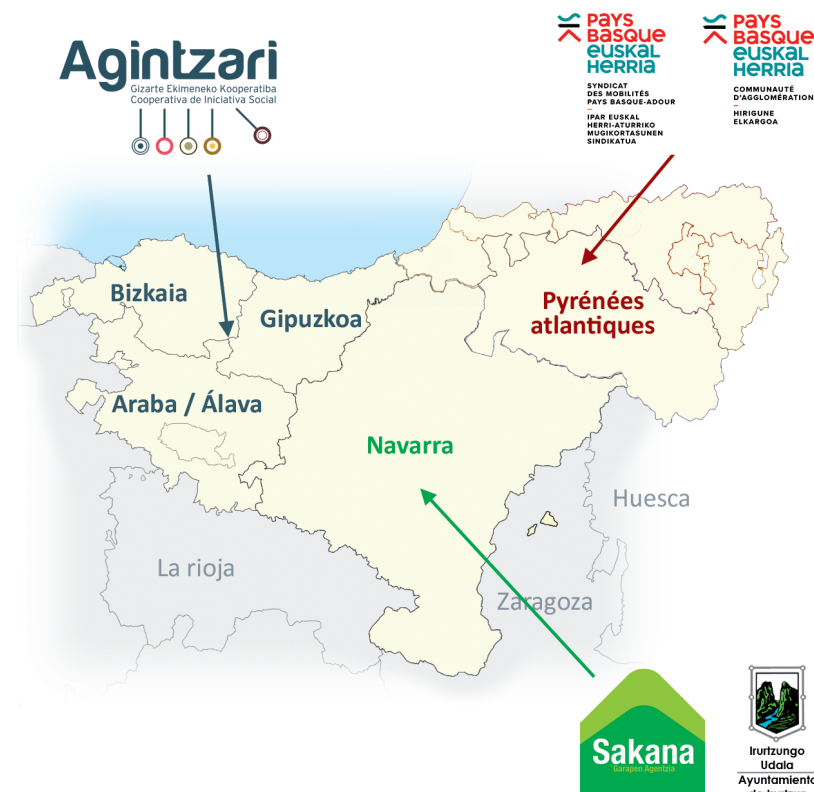

Bertan mugaz gaindiko proiektu bat da, eta zerbitzu berriak hobetzea eta gidatzea du helburu, adinekoen bizi-kalitatea bermatzeko, mugaz gaindiko trukeen eta lurralde-eragileen sare-lanaren bidez, Euskadiko, Nafarroako eta Ipar Euskal Herriko landa-eremuetan, funtsezko lau esparrutan:

1. **Garraioa.**
2. **Ostatua.**
3. **Etxeko zaintza eta zaintzaileak.**
4. **Antzematea eta esku-hartze goiztiarra gizarte-kalteberatasuneko egoeretan.**

Gida honek, zehazkiago, **1 ardatzaren “ESKUALDE BARRUKO EDO ESKUALDEEN ARTEKO GARRAIO EGOKITUA”** landa-eremuetako adineko pertsonen erabateko parte-hartze soziala eta zerbitzuetara iristeko aukera hobetzeko helburuarekin.

Eskualde Garapeneko Europako Funtzak (EGEF) % 65ean kofinantzatu du Bertan, Interreg V-A Espainia-Frantzia-Andorra Programaren bidez (POCTEFA 2014-2020).

- Sakana Nafarroako ipar-mendebaldean dago, Araba eta Gipuzkoarekin mugan, eta **21 herri** daude hiru eremutan.
- **25.212** pertsona bizi dira eremu horretan, 2016an baino 438 gutxiago.

- **65 urtetik gorako pertsonak** biztanleriaren **% 20,69 dira**; 2.739 emakumeak dira (% 52,5) eta 2.478 gizonak (% 47,49)

- 65 urtetik gorakoen % 21,46 eta **80 urtetik gorakoen % 38,82 bakarrik bizi dira.**
- Zahartze-indizea % 134,99koa da emakumeen kasuan, eta % 111,97koa gizonen kasuan.
- Bizi-itxaropena 86,2 urtekoa da emakumeen artean, eta 80,1 urtekoa gizonen artean. Mendekotasun demografikoaren indizea 70,02 da Sakanan.

- BIZTANLERIA-DENTSITATEA: 45 BIZT./KM2 • 38,9 ETXEBIZITZA HEKTAREAKO • BATEZ BESTEKO AZALERA: 147,6 M2
- ETXEBIZITZAREN BATEZ BESTEKO ADINA: 82,6 URTE (% 49,96K 50 URTE BAINO GEHIAGO DITU).

- Familientzako errenta erabilgarria 20062.95 €-koa da, **Nafarroa osoaren azpitik.**
- Errenta Bermatuaren onuradunak mila biztanleko 28.83 dira, batez beste, udalerrri guztien artean (3 puntu gehiago emakumeetan).

- 75 urtetik gorako pertsonen % 80.10ek **ez du inoiz Internet erabili**
- 65 eta 74 urte bitartekoen % 77.30ek noizbait erabili dutela adierazi du, eta ez da alde esanguratsurik antzeman gizonen eta emakumeen artean.

Abiapuntu gisa jakin beharreko puntua, ibilgailu partikularra lehentasunezko eta beharrezko aukera da landa eremuetan, ia erabateko menpekotasuna da berarekiko, eta autobusa bigarren aukera da. Bi aukera hauek ez dituzten pertsonek eta beren beharrei egokitutako zerbitzurik ez badago, taxiak erabiliko dira medikuengana joan eta erosketak egiteko.

Hori dela eta, lan eta gidaritza horren bidez, Sakana eskualdean garraio egokituko sistema bat aurkitu nahi da, landa-eremu horretako adinekoen parte-hartze soziala hobetzen laguntzeko eta zerbitzuetarako sarbidea hobetzeko.

Zerbitzu batzuetarako sarbidea errazteko sortzen den lehen ideia, zerbitzuak pertsonengana gerturatzea da, hau da mugitzeko beharra gutxitzea.

Idea horretatik abiatuta, eta adineko pertsonen aldeko ikuspegiarekin, Europako landa-eremuetan hainbat mugikortasun-eredu aztertu dira, identifikatutako beharrei erantzun diezaieketenak.

Proiektu pilotua definitu eta gauzatzeko erabilitako metodologia, fase hauek jarraituaz egin da:

Helburuak:

- **Sakanan eskaintzen diren mugikortasun zerbitzuen azterketa**
- **Adinekoen mugikortasun-beharrak elkarriketen bidez identifikatzea.**
- **Europako landa-ingurunean mugitzeko irtenbide berritzaileak bilatzea. Nafarroako Gobernuaren Gizarte Errealitatearen Behatokiaren laguntzari esker, konponbide horietako asko identifikatzen dira.**
- **Proiektu pilotua gauzatzeko beharrak eta aukerak desberdinak baloratzea.**

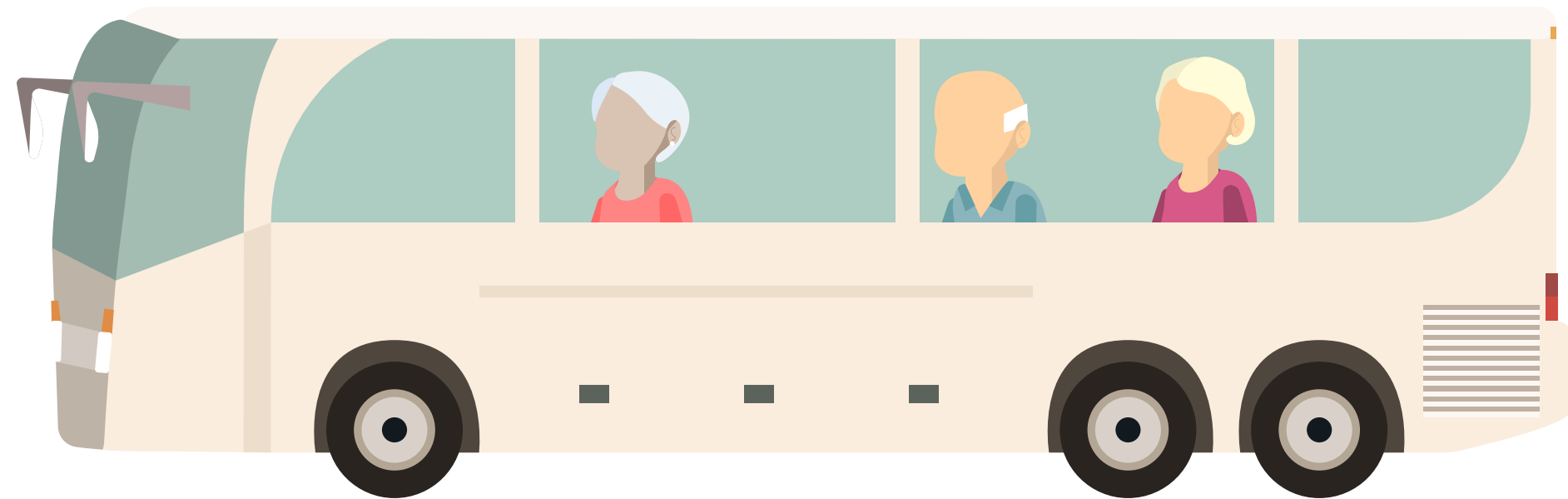
Hona hemen mugikortasunerako konponbide eta jarduketa batzuk:

- Etxean janaria ematea dieta egokiekin.
- Laguntza-produktuen mailegua.
- Etxez etxeko podologia.
- Liburutegi mugikorra.
- Ile-apaindegia eta zaintzaileentzako orientazio eta laguntza psikosoziala.
- Eskaripeko garraio publikoa.
- Landa-eremuetako gainerako biztanleentzako eskola-garraioaren aprobetxamendua.
- Ibilgailu pribatu partekatua (car-pooling eta car-sharing)...

Emailtzak:

- **Pilotatzeko aukerak aztertu ondoren, eskaripeko garraio-zerbitzu bat abiaraztea erabaki da.**
- **Bai garraio lineak, bai zerbitzu horretarako ordutegiak eskualdeko toki entitateek, udalek, tokiko taxilariak eta azken erabiltzaileen artean definituak izan dira.**
- **Horrekin guztiarekin, ibilbide eta ordutegi batzuk zehaztu dira garraio horretarako.**

2021eko irailean, eskaripeko garraioa gidatzen hasi baino aste batzuk lehenago jakin genuen Nafarroako Gobernuak zerbitzu hori eskualdean ezarriko duela. Albiste honek hasierako planak aldatu eta definitutako **pilotajearen desegin zen.**

Proiektuaren hasieran egindako ikerketa-lanak erakutsi zigun, landa-eremu askotan eskaripeko garraioa ezartzen ari zela, eta emaitza onak izaten ari zela. Hala ere, oso deigarria egin zitzaigun eskaintzen zen zerbitzu bakoitzak plataforma digital bat (web + app) behar zuela hura kudeatzeko. Zerbitzu hau eskaintzen den eremu bakoitzean, plataforma digital bat sortzen dute.

Horrek, nahiz eta hasierako plana aldatzeko denbora gutxi izan, egindako pilotaje-irtenbidea ekarri zuen; erabili nahi duten entitate guztientzako, eskaripeko garraioa zerbitzua kudeatzeko plataforma digital librea.

Baloratu eta POCTEFaren organo kudeatzaileari jakinarazi ondoren, irtenbide edo pilotu horretan lanean ekin ginen, urrats hauek jarraituz:

1. Eskaripeko garraioa kudeatzeko hainbat **tresna digital identifikatu ziren.**
2. Erreminta horren **helburuak eta beharrak definitu ziren.**
3. **Lizitazio bat egin da**, eta 6 enpresa aurkeztu ziren, bakoitzak bere soluzioa aurkeztuaz
4. Egoitza fiskala Gasteizen duen **BiharTech** enpresak burutu du eskariazko garraio kudeatzeko beharrezko den erreminta digitala.

Zer eskaintzen digu tresnak?

- Eskariazko garraioa kudeatzeko webgunea.
- Erabiltzaileentzako aplikazioa. Eskaera telefonoz egiteko aukera ere badago.
- Bai webgunea bai aplikazioa garraioaren erakunde kudeatzailerak nahi duen hizkuntzara itzul daitezke; zerbitzu eleanitza.
- Software librea.
- Europako edozein erakundek erabil ditzake tresna horiek eskariazko garraio-zerbitzua emateko.
- Tresna abian jarri nahi duten entitateentzako funtzionamendu- eta kudeaketa-gidak; hizkuntza, ibilbideak, zerbitzuak, ordutegiak...

Hirugarren Mugaz gaindiko Foroa,

“LANDA-EREMUETAKO MUGIKORTASUNA”

BERTAN proiektuaren barruan, telematikoki egin zen, zoom bidez, 2022ko martxoaren 25ean, 09:00etan eta 12:30ean.

Hainbat mugikortasun-erakunde aurkeztu ziren bertan:

- (1) RailCoop
- (2) NAEN Euroeskualde, TRANSFERMUGA-RREKIN
- (3) Jaume I Unibertsitatea, MOBIONRURAL
- (4) Bizikletaren aldeko hirien sarea
- (5) Euskadiko Mugikortasunaren Sindikatua - adour
- (6) Kudea-Go
- (7) Ibilkari
- (8) Karkarcar.coop

51 inskripzio izan zituen.

40 pertsona joan ziren forora.

(Erkidegoen arabera: Iparralde: 6 / EAE: 14 / Nafarroa: 20).

Oso positiboki baloratu genuen foroa.

Beste landa-ingurune batzuetan erreplika daitezkeen proiektuak identifikatu zirelako, eta foroan parte hartu zuten erakundeen etorkizunerako lankidetzaren irekita utzi zen.

Eraldaketa digitala lagungarria izan daiteke konponbideak neurrian bilatzeko, landa-ingurune mugikortasun-beharrei erantzuteko, foroan hizlari gehienek azaldu zuten bezala.

Eskualde Garapeneko Europako Funtsak (EGEF)
% 65ean kofinantzatutako proiektua

Interreg POCTEFA

UNIÓN EUROPEA
UNION EUROPÉENNE

Bazkideak

Bazkide elkartuak

